

Notitie Minimabeleid 2015- 2018

Gemeente Rozendaal

Vastgesteld in de raadsvergadering
van 16 december 2014

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Landelijke ontwikkelingen	4
2. Lokale situatie	6
3. Uitgangspunten minimabeleid	8
4. Beleidsvoornemens	9
5. Financiën	11

Inleiding

Voor u ligt de Notitie minimabeleid 2015 tot en met 2018 van de gemeente Rozendaal. Deze notitie is gebaseerd op de Kadernota minimabeleid 2015-2018 van de gemeente Rheden, met een specifiek Rozendaalse invulling. Ook bevat deze notitie zo veel mogelijk aantallen voor de gemeente Rozendaal.

Gezien het geringe aantal belanghebbenden en het praktische, uitvoeringsgerichte karakter van het minimabeleid, hebben wij ervoor gekozen niet zelf een Nota minimabeleid op te stellen.

Voor meer informatie over de voorstellen uit deze notitie en de achterliggende informatie, verwijzen wij u naar de Kadernota van de gemeente Rheden.

“Meedoen” staat centraal in het beleid van de gemeenten Rheden en Rozendaal, óók in het minimabeleid. Het minimabeleid voorziet in inkomensondersteuning daar waar dat nodig is. Maar het beleid gaat ook over activeren en stimuleren van deelname aan sociale, sportieve en culturele activiteiten door middel van participatiebevorderende instrumenten. Beide vormen van minimabeleid hebben als doel armoede en sociaal isolement onder minima te voorkómen.

Doel minimabeleid:

Armoede voorkómen
Participatie bevorderen

Met deze notitie wordt het gemeentelijk minimabeleid nog meer activerend ingericht. De komende jaren zetten we in op:

Kanteling minimabeleid:

Ondersteuning van de eigen kracht van de inwoners
Ondersteuning vanuit de gemeente daar waar nodig

Waarom ligt er een nieuwe Notitie minimabeleid?

Allereerst omdat er behoefte bestaat aan een meer “gekanteld” minimabeleid, zoals hierboven geschetst. Maar daarnaast is er sprake van een aantal landelijke ontwikkelingen waardoor het beleid aanpassing behoeft.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 worden de landelijke ontwikkelingen en de consequenties daarvan kort uiteen gezet. Daarna volgt een overzicht van de informatie die we hebben over de lokale situatie. De informatie van de gemeente Rheden is ingekort en aangevuld met Rozendaalse gegevens.

In het derde hoofdstuk volgen de uitgangspunten van het beleid, waarna in hoofdstuk 4 de beleidsvoornemens uiteen worden gezet. Hoofdstuk 5 bevat de financiële paragraaf.

1. Landelijke ontwikkelingen

1. De drie decentralisaties

De gemeenten staan aan de vooravond van een operatie die zijn weerga niet kent. Drie grote decentralisaties staan op het programma in het sociale domein. Met het takenpakket vanuit de Participatiewet, de nieuwe Wmo en de Jeugdwet worden gemeenten verantwoordelijk voor vrijwel de volledige ondersteuning aan kwetsbare burgers.

Binnen de decentralisaties is veel aandacht voor preventie, wijkgericht werken, aandacht voor de eigen mogelijkheden van de burger en zijn netwerk, en de integrale aanpak.

2. Intensivering armoedebeleid en maatregelen WWB

In het regeerakkoord heeft het kabinet afspraken gemaakt over de intensivering van het armoede- en schuldenbeleid, daarvoor is in den lande structureel €100 miljoen extra beschikbaar. Extra aandacht is er voor gezinnen met kinderen, werkenden met een laag inkomen en ouderen met een klein pensioen. De regering vindt het belangrijk dat gemeenten bij de uitvoering van het minimabeleid maatwerk leveren. Dat betekent dat ook gekeken moet worden naar de individuele omstandigheden, waaronder de oorzaken van het probleem en de mogelijkheden om via werk meer inkomen te genereren. De inhoudelijke wetswijzigingen die van invloed zijn op het minimabeleid zijn opgenomen in het wetsvoorstel Wet maatregelen WWB en enkele andere wetten. De wijzigingen betreffen de volgende onderwerpen:

a. Intensivering armoedebeleid kinderen

Een van de speerpunten in de intensivering van het armoedebeleid is de zorg voor kinderen die opgroeien in armoede. Uit onderzoek van de Kinderombudsman blijkt dat 40% van de ruim 500 kinderen die deelnamen aan het onderzoek, niet elke dag een warme maaltijd krijgt. Meer dan de helft van de kinderen maakt soms of regelmatig gebruik van de voedsel- en/of kledingbank, en/of heeft te maken met het afsluiten van elektriciteit en/of water. Ook vakanties, lidmaatschap van een sportclub, het vieren van een verjaardag of het meedoen aan schoolexcursies zijn niet vanzelfsprekend voor alle kinderen. De redenen voor de armoede liggen opvallend vaak niet aan werkloosheid van (een van) de ouders maar aan het feit dat het gezin schulden heeft.

Kinderen geven aan dat ze hierover niet veel praten met anderen maar hier wel behoefte aan hebben. De gemeente kan hier een faciliterende rol in nemen en zo het isolement doorbreken.

De staatssecretaris onderschrijft het advies van de kinderombudsman om deze doelgroep te ondersteunen met zogenaamde kindpakketten. Deze voorzien ten minste in de meest noodzakelijke behoeften, aangevuld met zaken om mee te kunnen doen in de samenleving. Hierin kan worden samengewerkt met bepaalde fondsen, zoals bijvoorbeeld Stichting Leergeld en de Dullert stichting. Zie ook de bevindingen van de Minima Effect Rapportage van het Nibud d.d. april 2014 (Kadernota Rheden hoofdstuk 2). Hieruit vloeit voort dat we gezinnen met oudere minderjarige kinderen meer dan voorheen willen ondersteunen. De inhoud van het kindpakket zou moeten worden bepaald in samenspraak met de doelgroep.

Bij het invullen van het minimabeleid voor gezinnen met kinderen, is het van belang rekening te houden met het volgende:

- de mogelijkheden voor categoriale verstrekkingen zijn beperkt (zie b.);
- individuele verstrekkingen bijzondere bijstand kennen hoge uitvoeringskosten;
- we willen ook nieuwe doelgroepen bereiken (zoals de kinderen van kleine zelfstandig ondernemers);
- de ervaring leert dat het geven van financiële bijdragen niet altijd ten goede komt aan het betreffende kind: dit pleit voor vergoedingen in natura.

b. Individuele en categoriale bijzondere bijstand

Er komt een verruiming van de individuele bijzondere bijstand voor daadwerkelijke gemaakte kosten. De concrete betekenis van deze verruiming is echter beperkt. De wettekst (en dus de mogelijkheden) verandert op dit punt niet, wel komt er extra geld beschikbaar voor de uitvoering ervan. De huidige regelgeving biedt gemeenten op veel onderdelen al vrijheid om bijzondere bijstand te verstrekken voor daadwerkelijk gemaakte kosten. Op basis daarvan kennen Rheden en Rozendaal dan ook al

lange tijd een bovenwettelijk begunstigend beleid waarbij ze de mogelijkheden tot het bieden van individuele en categoriale bijzondere bijstand ten volle benut.

Vanaf 2015 worden de mogelijkheden van het bieden van categoriale bijzondere bijstand beperkt. Deze uitvoeringsvriendelijke variant blijft alleen open voor de collectieve ziektekostenverzekering en voor de Gelrepass. Overige categoriale verstrekkingen zijn niet meer mogelijk. Voor de gemeenten Rheden en Rozendaal betekent dit, dat de volgende regelingen per 1 januari 2015 van rechtswege komen te vervallen:

- de verordening participatie schoolgaande kinderen Wet werk en bijstand;
- de beleidsregels categoriale bijzondere bijstand voor personen van 65 jaar en ouder;
- de beleidsregels categoriale bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten.

In deze Notitie doen we voorstellen voor een alternatief voor het wegvallen van deze regelingen om zodoende ook het toekomstige minimabeleid blijvend ruimhartig vorm te geven.

c. Langdurigheidstoeslag

De wetswijziging vervangt de langdurigheidstoeslag door een individuele toeslag voor personen die langdurig van een laag inkomen rond moeten komen zonder dat zij zicht hebben op een verbetering van het inkomen. Vanaf 2015 moet het college bij de beoordeling van het recht op deze toeslag ook de inspanning die is geleverd om aan arbeid te komen, meewegen.

Naar verwachting betekent deze wijziging dat het aantal mensen dat in aanmerking komt voor deze toeslag zal afnemen. De langdurigheidstoeslag was een jaarlijks extraatje van aanzienlijke omvang dat veelal gebruikt werd voor de aanschaf van duurzame gebruiksgoederen of nieuwe kleding. De wijziging kan dus leiden tot een hoger beroep op andere regelingen of voorzieningen. Daarnaast zullen de extra beoordelingen leiden tot hogere uitvoeringskosten.

De Verordening langdurigheidstoeslag vervalt van rechtswege per 1 januari 2015.

3. Maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten

Sinds januari 2014 zijn de landelijke regelingen Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Compensatie Eigen Risico (CER) opgeheven. Deze voorzieningen bestonden om de meerkosten van chronisch zieken en gehandicapten (deels) te compenseren. Per 2015 is het ook niet meer mogelijk om de categoriale bijzondere bijstand aan de chronisch zieken en gehandicapten in het minimabeleid te handhaven. Vanaf dan is de maatwerkvoorziening een nieuwe regeling waarbij gemeenten moeten zorgen dat inwoners met een chronische ziekte of handicap kunnen (blijven) participeren in de maatschappij. Gemeenten krijgen hiervoor structureel extra middelen. Ook hieraan ligt de gedachte ten grondslag dat onder de Wtcg en CER veel mensen een vergoeding ontvingen terwijl zij niet werkelijk meerkosten hadden of, gezien de hoogte van hun inkomen, het geld niet nodig hadden.

Uitvoering nieuwe maatwerkvoorziening:

Gemeenten kunnen op verschillende manieren uitvoering geven aan de nieuwe maatwerkvoorziening. Dat kan zowel binnen het kader van de bijzondere bijstand als van de Wmo. Het kader van de bijzondere bijstand heeft als voordeel, dat de nieuwe regeling dan aansluit bij het doel van de regelingen die worden vervangen: het financieel compenseren van meerkosten die gepaard gaan met een chronische ziekte of handicap. Het is binnen het minimabeleid mogelijk om de maatwerkvoorziening op te nemen in de collectieve ziektekostenverzekering, waarbij chronisch zieken en gehandicapten gebruik kunnen maken van een extra uitgebreid pakket dat tegemoetkomt aan hun meerkosten.

De nieuwe maatwerkvoorziening kan ook worden ingevuld binnen de Wmo. Voordeel hiervan is, dat deze wet bij uitstek gericht is op participatie en daarmee aansluit bij de wens van de wetgever. Binnen deze variant bestaat nog de keuze de maatwerkvoorziening vorm te geven als concrete voorziening, zoals meer uren hulp bij het huishouden of een hoger kilometerbudget, of in de vorm van een financiële tegemoetkoming. Het nadeel van het kader van de Wmo is, dat de Wmo geen inkomens- en/of vermogensgrens kent waardoor de middelen ook terecht kunnen komen bij die groep die financieel wel in staat is om de kosten te dragen. Dit nadeel lag juist ten grondslag aan het vervangen van de Wtcg en CER door de nieuwe maatwerkvoorziening.

* Het voorstel voor uitvoering van de nieuwe maatwerkvoorziening is te vinden op blz. 9, als voorstel C.

2. Lokale situatie

Onderstaand overzicht met aantallen en budgetten is overgenomen uit de Rhedense Kadernota. Het gaat hier om burgers uit Rheden en Rozendaal samen. In onderstaande aantallen zijn ook de burgers uit Rozendaal opgenomen.

Een tabel met specifiek Rozendaalse informatie vindt u op de volgende bladzijde.

Aantal verstrekkingen per regeling in het minimabeleid Rheden in 2013			
		2013	1^e 8 maanden 2014
1	Individuele bijzondere bijstand	4158	3023
	Waarvan de belangrijkste posten zijn:		
	- bewindvoering	2569	2011
	- huishoudelijke of gezinshulp	819	561
	- kleding of schoeisel	125	70
2	Langdurigheidstoeslag	445	409
3	Categoriale regeling voor personen met de pensioengerechtigde leeftijd	154	177
4	Categoriale bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten	181	158
5	Categoriale bijzondere bijstand voor maatschappelijke participatie schoolgaande kinderen	396	349
	- basisonderwijs	243 (aantal kinderen)	
	- voortgezet onderwijs	153 (aantal kinderen)	
6	Collectieve aanvullende verzekering	€41.517,-	€19.896,- (eerste 6 mnd)
7	Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	1285	PM
8	Gelrepas	2545	1985 (per september 2014)

Aantallen en uitgaven voor Rozendaal

Wat bekend is, is ingevuld.

Voor het overige is voorlopig PM opgenomen.

Aantal verstrekkingen per regeling in het minimabeleid Rozendaal in 2013			
		2013	1 ^e 9 maanden 2014
1	Individuele bijzondere bijstand Waarvan de belangrijkste posten zijn: - bewindvoering - huishoudelijke of gezinshulp - kleding of schoeisel	0	PM
2	Langdurigheidstoeslag	2 (€ 502,-)	1 (€ 257,-)
3	Categoriale regeling voor personen met de pensioengerechtigde leeftijd	1 (€ 200,-)	PM
4	Categoriale bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten	0	PM
5	Categoriale bijzondere bijstand voor maatschappelijke participatie schoolgaande kinderen - basisonderwijs - voortgezet onderwijs	1 in totaal (€ 150,-)	PM
6	Collectieve aanvullende verzekering	0	PM
7	Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	3 (€ 628,-)	3 (€ 624,-)
8	Gelrepas	0	PM

3. Uitgangspunten minimabeleid

Het minimabeleid kent de volgende uitgangspunten:

1. *Een activerend minimabeleid binnen het sociale domein*

De belangrijkste wijziging die we willen inzetten is een beweging die in de Wmo bekend staat als de *kanteling*, maar die ook op het gebied van armoede en schulddienstverlening steeds meer wordt toegepast. De kern van de kanteling is dat we eerst kijken naar welke oplossing de burger zelf met het netwerk kan aandragen voor het probleem. Daarna gaan we na of er algemene voorzieningen nodig zijn waarbij we gebruik kunnen maken van vrijwilligers of particuliere instanties. De laatste stap die gezet kan worden is de inzet van individuele voorzieningen vanuit de gemeente. Een gekanteld minimabeleid vraagt méér van de inwoners: de eigen kracht wordt immers als eerste aangesproken.

2. *Ruimhartig*

Rozendaal kent een ruimhartig minimabeleid waar mensen met een laag inkomen een beroep op kunnen doen. Het college streeft ernaar dit beleid in stand te houden, vanuit de overtuiging dat iedereen moet kunnen deelnemen aan onze samenleving.

3. *Doelgroepen*

Uiteraard is er aandacht voor alle mensen die met een laag inkomen rond moeten komen. Daarnaast leert de ervaring ons dat specifieke aandacht voor bepaalde groepen, zoals we dat ook in het verleden kende, wenselijk is. De doelgroepen zoals we die kennen, blijven in stand. Dit betekent dat we ons voor de volgende doelgroepen extra inspannen om te komen tot minder armoede en een grotere participatie:

- jongeren, met name gezinnen met (oudere) minderjarige kinderen;
- ouderen;
- chronisch zieken en gehandicapten.

4. *Effectieve en efficiënte uitvoering*

Het minimabeleid voorziet in verschillende regelingen ter ondersteuning aan mensen met een laag inkomen. De wijze waaróp de regelingen worden ingericht, is bepalend voor de effectiviteit (doelmatigheid) van de regeling, het gebruikersgemak en de uitvoerbaarheid.

Effectieve inrichting van het minimabeleid betekent dat de regelingen onze doelstelling ondersteunen.

Als bijvoorbeeld participatie het doel is, is het niet meer van deze tijd om na een beperkte toetsing “alleen maar” financiële ondersteuning te bieden.

4. Beleidsvoornemens

Voor een toelichting op de beleidsvoornemens wordt u verwezen naar hoofdstuk 4 van de Kadernota Minimabeleid van de gemeente Rheden.

A. Individuele bijzondere bijstand

Voorstel A:

- de inkomensgrens van 120% van de geldende bijstandsnorm wordt gehandhaafd voor de individuele bijzondere bijstand, voor inwoners met een hoger inkomen geldt het bestaande schijvenstelsel;
- bij de uitvoering van de individuele bijzondere bijstand wordt nog meer ingezet op activerend beleid middels invoering van het 'keukentafelgesprek'.

B. Van langdurigheidstoelage naar individuele inkomensvoorslag

Voorstel B:

- de voorwaarden en definities voor wat betreft de inkomensgrens, duur van het langdurig laag inkomen en de hoogte van de toeslag worden zoveel als mogelijk overgenomen vanuit de verordening langdurigheidstoelage in de nieuwe verordening individuele inkomensvoorslag;
- nadere regels inzake de individuele toets omtrent de acties die de aanvrager heeft verricht om in eigen levensonderhoud te voorzien, worden opgenomen in de verordening individuele inkomensvoorslag;
- het besluit ter intrekking van de Verordening langdurigheidstoelage en ter vaststelling van de Verordening individuele inkomensvoorslag wordt begin 2015 aan de raad voorgelegd.

C. Collectieve zorgverzekering en maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten

Voorstel C:

- de inkomensgrens voor de collectieve zorgverzekering wordt vastgesteld op 120% van de geldende bijstandsnorm;
- de maatwerkvoorziening voor de doelgroep chronisch zieken en gehandicapten wordt vormgegeven binnen de collectieve ziektekostenverzekering;
- er worden twee collectieve verzekeringspakketten aangeboden: 1 voor verwachte lage zorgkosten en 1 voor verwachte hoge zorgkosten;
- jaarlijks wordt in overleg met de zorgverzekeraar de inhoud van het zorgverzekeringspakket vastgesteld.

D. Gelrepas

Voorstel D:

- de Gelrepas wordt gehandhaafd waarbij de inkomensgrens wordt vastgesteld op 120% van de geldende bijstandsnorm;
- de raad wordt een gewijzigde Verordening Gelrepas ter vaststelling voorgelegd;
- uitbreiding van het aanbod, toegespitst op de verschillende doelgroepen, wordt onderzocht en uitgevoerd door het college;
- om het gebruik van de Gelrepas te bevorderen, wordt ingezet op beter communicatie;
- de vergoeding m.b.t. zwemmen wordt eenduidig in de uitvoering weggezet. In dit licht wordt ook onderzocht of de motie betreffende de (her)invoering van het gezinsabonnement gekoppeld wordt aan de Gelrepas.

E. Maatschappelijke participatie schoolgaande kinderen

Voorstel E:

- de Verordening participatie schoolgaande kinderen WWB vervalt van rechtswege per 1 januari 2015; dit wordt ter kennisname gebracht van de raad;
- ter compensatie hiervan wordt een kindpakket ingericht, inclusief een door het college op te stellen beleidsregel voor schoolgaande kinderen tot 120% van de bijstandsnorm, en met een verhoging van de verstrekking voor kinderen op het voortgezet onderwijs;

- de gemeente Rozendaal treedt in overleg met de gemeente Rheden over de mogelijkheden om het Kindpakket ook beschikbaar te kunnen stellen aan haar inwoners, zonder een samenwerkingsrelatie te hoeven aangaan met de organisaties die bijdragen aan het aanbod.

F. Categoriele bijzondere bijstand voor pensioengerechtigden

Voorstel F:

- het college besluit tot intrekking van de Beleidsregel categoriele bijzondere bijstand voor personen van 65 jaar en ouder per 1 januari 2015;
- ouderen worden versterkt in de eigen kracht en geholpen om de weg te vinden naar bestaande voorzieningen ten behoeve van de participatie;
- er wordt ingezet om het aanbod vanuit de Gelrepas beter te laten aansluiten op de behoeften van ouderen;
- communicatie wordt ingezet om ouderen beter bekend te maken met de verschillende voorzieningen, inclusief de collectieve zorgverzekering.

G. Schulddienstverlening

Voorstel G:

- kinderen van ouders die in een minnelijke of wettelijke schuldregeling zitten en voldoen aan de overige eisen van de voorzieningen, kunnen ongeacht het inkomen van de ouder(s) gebruik maken van de voorzieningen in het kindpakket.

H. Kwijtschelding gemeentelijke heffingen

Voorstel H:

- het beleid wordt ongewijzigd voortgezet;
- wij onderzoeken in hoeverre de uitvoeringsregel waarbij kleine ondernemers met een inkomen op bijstandsniveau een beroep kunnen doen op kwijtschelding, ook in Rozendaal geïmplementeerd wordt.

I. Kinderopvang

Voorstel I:

- het beleid wordt ongewijzigd voortgezet. Voor een toelichting op dit beleid: zie blz. 21 van de Rhedense kaderota. Vooralsnog is dit niet van toepassing voor Rozendaal.

J. Communicatie

Voorstel J:

Er wordt blijvend ingezet op communicatie

5. Financiën

De financiële gevolgen van het nieuwe beleid zijn naar verwachting gering.

In Rozendaal doen relatief weinig huishoudens een beroep op de voorzieningen in het kader van het minimabeleid, zoals te zien op blz. 7 van deze notitie.

Binnen de Programmabegroting behoort het Minimabeleid tot Programma 4 “Sociaal domein”.

In de Programmabegroting 2015 is voor de Wet werk en bijstand en de bijzondere bijstand een bedrag van € 69.530,- opgenomen. Het overgrote deel van dit budget is bestemd voor uitkeringen levensonderhoud van bijstandsgerechtigden.

In de Productbegroting is het bedrag uitgesplitst. Een klein deel, in totaal € 2.000,-, is bestemd voor het Minimabeleid: bijzondere bijstand, kwijtschelding gemeentelijke belastingen en overig minimabeleid.